



**WWF Verdens naturfond**  
Postboks 6784 – St. Olavs plass  
0130 Oslo  
Org.nr.: 952330071MVA  
Tlf: 22 03 65 00  
post@wwf.no  
[www.wwf.no](http://www.wwf.no)  
[facebook.com/WWFVerdensnaturfond](https://facebook.com/WWFVerdensnaturfond)

Til Norges vassdrags- og energidirektorat

[nve@nve.no](mailto:nve@nve.no)

Referansenummer 202013215

Oslo 20.11.2020

## **Innspill til NVE om konsesjonssystemet for havvind fra WWF Verdens naturfond**

WWF takker for muligheten å komme med innspill til NVE sitt arbeid med å utvikle et konsesjonssystem for vindkraftverk til havs. Vi ser i utgangspunktet positivt på Norges satsning på havvind, og mener at regjeringen bør sette seg et konkret mål om å realisere 3 GW flytende havvind på norsk sokkel innen 2030. Dette vil være essensielt for å diversifisere økonomien og skape nye arbeidsplasser og verdier i et lavutslippssamfunn, samtidig som vindkraft til havs kan ha et betydelig mindre naturavtrykk enn vindkraft på land, vannkraft, og olje- og gassproduksjon.

Med naturkrisen vi står midt i – og det store antall marine arter og naturtyper som er truet – er det dog nødvendig at konsesjon ikke tildeles hvis ikke følgende tiltak er på plass:

### **1. Naturmangfoldloven må gjøres gjeldende i alle norske havområder, inkludert Norges økonomiske sone**

Hensyn til naturen skal prioriteres i konsesjonsprosessen. Dette innebærer at prinsippene i naturmangfoldloven må anses som sektorovergripende, og prioriteres over andre samfunnshensyn: Et godt kunnskapsgrunnlag må ligge til grunn for beslutningen (§8), og føre-var-prinsippet skal gjelde ved mangel på tilstrekkelig kunnskap (§9); det må tas hensyn til samlet belastning på økosystemet (§10); kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§11), og utbygging skal skje med minst mulig konsekvenser for naturen (§12).

I dag gjelder ikke naturmangfoldlovens §11 og §12 for prosjekter som ligger mer enn 12 nautiske mil utenfor kysten. For at beslutninger om utbygging av havvind skal sikre nødvendige naturhensyn, må naturmangfoldloven gjøres gjeldende for alle norske havområder, inkludert den norske økonomiske sonen (ut til og med 200 nautiske mil), og legges til grunn for utredningskrav, planer og konsesjoner.

Naturmangfoldloven (NML) legger til grunn at de miljørettslige prinsippene §§ 8-12 må fremgå tydelig i vurderingen av hver enkelt sak (jf. § 7). Dette er i liten grad blitt gjennomført i konsesjonsprosessene for vindkraft på land. Det må derfor sikres at de miljørettslige prinsippene §§ 8-12 i loven hensyntas i vurderingen av hver enkelt sak der en konsesjon blir tildelt. Særlig må § 9, føre-var-prinsippet, i mye større grad legges til grunn i behandling av vindkraftsaker enn hva som er blitt praktisert tidligere.

### **2. Miljødirektoratet må ha ansvaret for å kartlegge naturmangfold og foreslå områder**

Det er viktig å kartlegge naturverdier, sårbarhet og å avdekke potensielle naturkonflikter før man åpner nye områder for havvind. Ansvaret for å kartlegge og foreslå nye områder for havvind bør legges til Miljødirektoratet, som er den eneste myndigheten som besitter den overordnede naturkunnskapen som kreves for å gjøre dette på en helhetlig måte. Miljødirektoratet bør også ha ansvar for å sette minimumskrav for konsekvensutredninger, og ha mandat til å avslå en konsesjon som bryter med naturmangfoldloven. Vindkraftanlegg som vil føre til

oppstyking av viktige leveområder eller trekkområder for ansvarsarter, truede og prioriterte arter skal ikke tildeles konsesjon.

Vindturbiner og forankringer i sjøen må tilpasses det spesifikke området det plasseres i. Vindmølleparker [kan ha en positiv effekt på naturmangfoldet](#) ved at koraller, svamp, alger og skjell vokser på installasjonene som tiltrekker seg fisk og andre dyr. Spesielt i åpne havområder med bløtbunn kan installasjoner danne kunstige rev som bidrar til å øke både artsmangfoldet og produktiviteten for området dersom det gjøres riktig. Samtidig må man være oppmerksom på at fremmede arter, som ikke naturlig hører hjemme i området, kan bli introdusert i økosystemene nær vindmølleparkene ved oppføring av menneskelige installasjoner. Det er derfor viktig å nøye utrede hvert enkelt område en ønsker å bygge i og hva slags tilpasninger som må gjøres, slik at området oppnår minimum en naturnøytralitet, og aller helst en naturpositivitet.

Havvindmøller, og infrastrukturen rundt, må også ta hensyn til den naturlige karbonlagingsfunksjonen havbunnen har. [Havet inneholder 93 % av verdens karbonbeholdning](#), både på grunn av at CO<sub>2</sub> løser seg i vann og biologiske prosesser (fotosyntese). Organisk karbon som synker til havbunnen tas permanent ut av karbonsyklusen. Hele 50-70 % av denne permanente karbonlagringen finner sted i den kystnære vegetasjonen, selv om arealet av dette kun dekker 0,3 % av havområdene. Derfor må alle inngrep på havbunnen minimeres for å unngå at karbonet frigjøres. Havvindparker kan derimot potensielt bidra til å binde mer karbon, dersom disse utformes som integrerte havvindparker med tilhørende tareproduksjon i området.

NVE bør også legge til rette for at konsesjonsprosessen åpner for samlokalisering med andre marine, fornybare næringer – for eksempel offshore tareproduksjon - og gjøre de nødvendige avklaringer med andre relevante myndigheter når konsesjonsprosessen skal utformes.

### **3. Havvind må tilpasses en ny marin verneplan for hele norsk økonomisk sone**

Norge er forpliktet til å verne 10 prosent av norske havområder innen 2020, men har i dag bare vernet rundt 1 prosent av alle norske havområder. Innen 2030 vil det være behov for å ha 30 prosent av alle norske havområder som marine verneområder. Arbeidet med å få på plass et tilfredsstillende marint vern må derfor oppskaleres. Det er også planlagt en ny marin verneplan som skal legges frem for Stortinget våren 2021.

Utvikling av all menneskelig aktivitet, inkludert arbeidet med havvind, må sees i lys av denne marine verneplanen. En ny og helhetlig marin verneplan som gjelder alle norske havområder inkludert hele norsk økonomisk sone må være på plass før nye havvindkonsesjoner gis.

For eventuelle omsøkte konsesjoner i områder definert som [særlig verdifulle og sårbare områder \(SVO\)](#) i forvaltningsplanene for norske havområder, skal det alltid tas hensyn til arbeidet med marin verneplan. Det skal ikke kunne gis nye konsesjoner for vindkraft i disse områdene før de er blitt vurdert helhetlig med tanke på dagens

arbeid med en ny marin verneplan som er under utforming i Klima- og miljødepartementet.

#### **4. Konesjoner må tilpasses en ny handlingsplan for sjøfugl**

Konesjoner for vindkraft til havs må tilpasses en handlingsplan for å redde sjøfuglene. Det er svært viktig at vindkraft til havs tar høyde for og minimerer påvirkningen på leve- og oppvekstområder, samt trekkruer for sjøfugler. En stor andel av sjøfuglene i Norge er utrydningstruet, hovedsakelig på grunn av ulike former for menneskelig påvirkning - som for eksempel økte havtemperaturer som skyldes utslipp av klimagasser og igjen endrer fuglenes mattilgang i kritiske hekkeperioder, [og bifangst i fiskeutstyr](#). Dette har blant annet ført til at fugle fjellene holder på å stilne, og at antall sjøfugl har blitt kraftig redusert – for eksempel lomvien med over 80 prosent. Situasjonen er så ille at Stortinget i 2016, i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen for naturmangfold, ba regjeringen om å utarbeide en handlingsplan for å redde sjøfuglene. Denne planen skulle vært ferdigstilt i 2019, men har dessverre blitt utsatt flere ganger. En slik handlingsplan er helt nødvendig for å kunne ha en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av havområdene våre, og konesjoner for vindkraft til havs må tilpasses en slik handlingsplan. Handlingsplanen for sjøfugl må være på plass før nye vindkraftkonesjoner gis.

#### **5. Urfolks rettigheter må ivaretas**

Urfolk har rett til å bli hørt og delta i beslutningstaking, planlegging og gjennomføring av prosjekter som kan påvirke deres rett til selvbestemmelse, deltakelse, menneskerettigheter og/eller juridiske, hevdvunne eller tradisjonelle bruk og forvaltning av land og naturressurser, og/eller deres kultur. Fritt og informert forhåndssamtykke (Free, Prior and Informed Consent, FPIC) fra rettighetshaverne, er et FN-prinsipp som skal følges i alle tilfeller der urfolk kan påvirkes av utbyggingsforslag. WWF mener at FPIC bør tolkes som at samtykke/godkjenning fra rettighetshavere er nødvendig for at en konesjon skal kunne gis.

#### **6. Minimering av forurensing fra vindkraft**

Vindkraftturbinene lages stort sett av slitesterke plastfibre som kan være en forsøplingsfare, og vi mangler dessverre god uavhengig forskning på hvor stor slitasjen er. NVE bør derfor sørge for at det blir utført grundig forskning om dette, på samme måte som temarapportene som ble laget i forbindelse med arbeidet med det nasjonale rammekartet for vindkraft på land.

WWF jobber for at alle plastprodukter skal være omfattet av en produsentansvarsordning. Følgelig vil produsentene av disse turbinene måtte sikre seg at turbinene ikke er en forsøplingsfare - ved etablering, drift og avsluttende aktivitet - og at håndteringen av dem skjer på en god måte.

Det må utvikles klare konesjonsvilkår for hvordan utbygger ved avvikling skal restaurere vindkraftområder tilbake til opprinnelig kvalitet. NVE må ta oppryddingskostnader inn i sine vurderinger av økonomien til omsøkte prosjekter, og sikre at utbygger garanterer tilstrekkelige midler til dette.

## Særlige behov i geografiske områder

### Utsira nord

Dette havområdet overlapper i stor grad med det særlig sårbare og verdifulle området Karmøyfeltet og har store naturverdier. Spesielt viktig er det å trekke frem gyteområdene til norsk vårgytende sild. WWF mener det er avgjørende at disse områdene ikke forringes ved en eventuell utbygging av havvind i området. Det kan med andre ord ikke legges opp til at forankringer kan komme i konflikt med de enorme mengdene sildeegg som legges på havbunnen i dette området hvert år. Utsira Nord har også rike rekeområder som må ivaretas. Siden Utsira Nord også er innenfor kystsonen er det viktig at dyreliv og bunnhabitat kartlegges grundig før man starter opp med eventuell aktivitet. Det er også behov for et oppdatert kunnskapsgrunnlag om trekkende fugl og sjøfugl i området. Konfliktreduserende tiltak må identifiseres og prioriteres i utbyggingen for å skåne naturverdiene i området.

### Sørlige Nordsjøen II

Dette området berører et viktig tobisområde som i forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerrak er definert som et særlig verdifullt og sårbart havområde. Tobis er en nøkkelart i økosystemene her ute og en avgjørende matkilde for en rekke fiskearter, sjøfuglbestander og marine pattedyr. En utbygging av Sørlige Nordsjøen II må begrenses slik at den legges utenom tobis-feltene slik at ikke denne arten svekkes i området. Det er også behov for et oppdatert kunnskapsgrunnlag om trekkende fugl og sjøfugl i området. Konfliktreduserende tiltak må identifiseres og prioriteres i utbyggingen for å skåne naturverdiene i området. WWF vil også understreke at alle områder som er definert som særlig sårbare og verdifulle i de norske forvaltningsplanene bør kartlegges og vurderes etter naturmangfoldloven med formål om å ta vare på naturverdiene i områdene ved å gi dem status som «marine verneområder».

## Behov for en skjerpet konsesjonsbehandling

[En fersk rapport fra Norsk institutt for naturforskning](#) viser at dagens konsesjonssystem for vindkraft på land har sviktet naturen. Over 70 prosent av konsesjonene rammer truede arter og oppstykker viktige leveområder, og hele 28 av 101 konsesjoner er gitt i inngrepsfri natur (INON-områder). WWF vil understreke at tiltakene som presenteres i dette innspillet er nødvendige for ikke å gjøre de samme feilene i konsesjonssystemet for vindkraft til havs. Det har vi ikke råd til, hverken med tanke på tapene av uerstattelig natur, eller opinionen som må til for havvind for at dette skal kunne bli en viktig klimaløsning og næring i Norge i fremtiden.

Vennlig hilsen

for WWF Verdens naturfond



Else Hendel  
Fungerende miljøpolitisk leder  
[ehendel@wwf.no](mailto:ehendel@wwf.no)

Kristina Fröberg  
Seniorrådgiver klima og energi  
[kfroberg@wwf.no](mailto:kfroberg@wwf.no)